

**แนวปฏิบัติที่ดีที่ได้จากโครงการเสริมสร้างศักยภาพการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษา
 ระดับบัณฑิตศึกษา ประจำปีการศึกษา ๒๕๕๖ ครั้งที่ ๑**

วันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๕๖ ณ ห้องประชุมภาควิชาภูมิศาสตร์

อาคาร ๑ ชั้น ๓ ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ช่วงแรกเป็นการเปิดโอกาสให้แลกเปลี่ยนและเรียนรู้กระบวนการทำวิจัยและเขียนวิทยานิพนธ์ร่วมกันระหว่างคณาจารย์และนักศึกษา โดยมีนำเสนอความก้าวหน้าในการทำวิทยานิพนธ์โดยนักศึกษารหัส ๕๒ - ๕๔ ได้นำเสนอความก้าวหน้าของการทำวิทยานิพนธ์และร่วมกันอภิปรายปัญหาในการทำวิทยานิพนธ์แต่ละขั้นตอน ซึ่งนักศึกษาส่วนใหญ่ผ่านการสอบโครงร่างวิทยานิพนธ์แล้ว อยู่ระหว่างเก็บข้อมูล ประมวลผลข้อมูล เขียนผลและอภิปรายผลการศึกษา ส่วนนักศึกษารหัส ๕๖ ซึ่งเป็นนักศึกษาปี ๑ ได้ร่วมทำความเข้าใจ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นสำหรับการทำโครงร่างวิทยานิพนธ์และวิทยานิพนธ์ ตลอดจนการฝึกการนำเสนอหัวข้อวิจัยที่นักศึกษาสนใจสำหรับการเรียนในรายวิชาต่างๆ ของระดับปริญญาโท นอกจากนี้ยังเป็นการเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ทดลองและซักซ้อมการนำเสนอโครงร่างวิทยานิพนธ์ และวิทยานิพนธ์โดยมีคณาจารย์ในหลักสูตรฯ ตลอดจนที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วมให้คำแนะนำ

ช่วงต่อมา เป็นการเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้และเสริมทักษะเทคนิคการเขียนบทความเพื่อนำเสนอผลงานวิจัย บทความ ทั้งในเวทีระดับชาติและนานาชาติ โดยประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ สาขาวิชาภูมิศาสตร์และภูมิสารสนเทศศาสตร์และคณาจารย์ในหลักสูตรฯ ได้นำเทคนิค วิธีการเพื่อกระตุ้นให้นักศึกษาเขียนบทความ ทั้งเพื่อเป็นไปตามเงื่อนไขการจบการศึกษาในระดับปริญญาโท และเพื่อให้นักศึกษาได้มีทักษะด้านการเขียนบทความในเชิงวิชาการในอนาคต นอกจากนี้มีการแนะนำเวทีวารสาร ที่นักศึกษาสามารถส่งบทความไปเผยแพร่ และนำเสนอบทความ ทั้งที่เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ซึ่งนักศึกษารหัส ๕๒ - ๕๔ เป็นจำนวนมาก ได้มีประสบการณ์การเขียนบทความนำเสนอในเวทีวิชาการต่างๆ ได้ร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะแก่นักศึกษารหัส ๕๖ ตลอดจนนักศึกษาที่ยังไม่ได้นำเสนอบทความ เพื่อกระตุ้นให้นักศึกษาเกิดแรงบันดาลใจ มีความเข้าใจ และมีเทคนิคในการเขียนบทความวิชาการ

ในช่วงสุดท้ายประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ สาขาวิชาภูมิศาสตร์และภูมิสารสนเทศศาสตร์ ได้สรุปและเสนอข้อปรับปรุงแก้ไขแก่นักศึกษาที่นำเสนอรายงานความก้าวหน้าวิทยานิพนธ์ เพื่อให้นำไปปรับปรุงวิทยานิพนธ์ และได้เสนอจบการศึกษาต่อไป

ประโยชน์ที่ได้รับ

๑. นักศึกษาได้แลกเปลี่ยนและเรียนรู้กระบวนการทำวิจัยและวิทยานิพนธ์ทั้งในหัวข้อของตนเอง และในหัวข้ออื่นๆ ที่เพื่อนนักศึกษาได้ทำการศึกษา ตลอดจนได้รับคำแนะนำจากคณาจารย์ซึ่งนำประสบการณ์ในการทำงานวิจัยมาแบ่งปันความรู้แก่นักศึกษา

๒. เป็นการกระตุ้นให้นักศึกษาได้เร่งทำโครงร่างวิทยานิพนธ์ หรือวิทยานิพนธ์ เพื่อให้สามารถสำเร็จการศึกษาตามระยะเวลาที่กำหนด

๓. นักศึกษามีทักษะและเรียนรู้เทคนิคการเขียนบทความเพื่อนำเสนอผลงานวิจัยทั้งในเวทีระดับชาติและนานาชาติ และได้รู้จักเวทีตลอดจนวารสารวิชาการต่างๆ ที่สามารถส่งบทความวิชาการไปเผยแพร่ได้

ความรู้ที่ได้รับ

การเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้และเสริมทักษะเทคนิคการเขียนบทความมีการร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์จากคณาจารย์และนักศึกษาที่เคยนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ เช่น

๑. การนำหัวข้อที่เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์มาเขียนเป็นบทความ หรือการนำเสนอผลงาน
๒. การส่งบทความไปนำเสนอผลงานวิจัย ไม่จำเป็นต้องรอจนใกล้สำเร็จการศึกษา เนื่องจากมีนักศึกษาบางส่วนยังเข้าใจผิดว่าต้องรอจนสอบป้องกันวิทยานิพนธ์แล้ว จึงไปนำเสนอบทความ ทั้งนี้เพื่อนักศึกษาจะไม่เสียเวลาในการรอผลการตอบรับการตีพิมพ์บทความ

๓. ยึดจรรยาบรรณนักวิจัย ซึ่งสภาวิจัยแห่งชาติได้กำหนดไว้ ๙ ประการ คือ (จรรยาบรรณนักวิจัยของสภาวิจัยแห่งชาติ. ๒๕๔๑ : ๔๑-๒๕) ต้องซื่อสัตย์ และมีคุณธรรมในการทางวิชาการและการจัดการ ต้องตระหนักถึงพันธกรณีในการทำงานวิจัยตามข้อตกลงที่ทำไว้กับหน่วยงาน ที่สนับสนุนการวิจัย และต่อหน่วยงานที่ตนสังกัด ต้องมีพื้นฐานความรู้ในสาขาวิชาการที่ทำวิจัย ต้องมีความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ศึกษาวิจัยไม่ว่าจะเป็นสิ่งมีชีวิตหรือไม่มีชีวิต ต้องเคารพศักดิ์ศรี และสิทธิของมนุษย์ที่ใช้เป็นตัวอย่างในการวิจัย ต้องมีอิสระทางความคิดโดยปราศจากอคติในทุกขั้นตอนของการทำวิจัย หรือนำ

ผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในทางที่ชอบ หรือเคารพความคิดเห็นทางวิชาการของผู้อื่น และพึงมีความรับผิดชอบต่อสังคมทุกระดับ

๔. บทคัดย่อคือบทสรุปของงานวิจัยที่มีความสั้นกระชับและมีเนื้อหาเข้มข้น ซึ่งช่วยให้ผู้อ่านสำรวจเนื้อหาของงานวิจัยได้อย่างรวดเร็ว และยังช่วยให้ง่ายต่อการค้นหาด้วยคำสำคัญที่ปรากฏอยู่ในนั้น บทคัดย่อเป็นตัวแทนของงานวิจัยเพราะมักจะถูกรวบรวมไว้ในแหล่งค้นคว้าต่าง ๆ ผู้อ่านมักจะตัดสินใจจากบทคัดย่อว่าควรจะอ่านงานวิจัยทั้งหมดต่อไปหรือไม่ การเขียนบทคัดย่อต้องแน่น อ่านง่าย เรียบเรียงดี สั้น กระชับ และอ่านได้เข้าใจโดยไม่ต้องไปอ่านจากที่อื่นอีก

บทคัดย่อที่ดีจะต้องมีคุณสมบัติ ๕ ข้อ ดังนี้

๑. **ตรงตามเรื่องที่ทำ** บทคัดย่อต้องนำเสนอตรงตามจุดประสงค์และเนื้อหาของงานวิจัย โดยไม่นอกเรื่อง ไม่นำเสนอข้อมูลที่ไม่เคยปรากฏในงานวิจัย ถ้าเป็นการวิจัยที่ขยายการศึกษาหรือทำซ้ำการศึกษาของผู้ใด ให้ระบุชื่อของนักวิจัยผู้นั้นและปีที่ทำการวิจัยในบทคัดย่อไว้ด้วย การเขียนบทคัดย่อให้ดีมีเกร็ดว่าให้ลองเปรียบเทียบเนื้อหาในบทคัดย่อว่าตรงกับหัวข้อย่อในเล่มอย่างครบถ้วนและเรียงตามลำดับหรือไม่
๒. **อ่านได้เข้าใจโดยไม่ต้องไปอ่านจากที่อื่นอีก** ต้องไม่ใช่คำย่อ หากใช้ศัพท์เทคนิคที่เข้าใจยากควรต้องอธิบายไว้ด้วย เพื่อไม่ให้ผู้อ่านต้องพลิกไปอ่านในเล่มไป ๆ มา ๆ
๓. **ตรงประเด็น และเจาะจงลงไป** เริ่มต้นบทคัดย่อด้วยเรื่องที่สำคัญที่สุด โดยไม่ต้องเสียเวลาเขียนชื่อเรื่องซ้ำ เรื่องที่ใช้เริ่มต้นนี้อาจจะเป็นจุดประสงค์ของการวิจัยหรือบางที่อาจจะเป็นผลการวิจัยหรือข้อสรุปสำคัญก็ได้แต่ต้องให้มีข้อมูลแน่นที่สุด ในตัวบทคัดย่อให้มีใจความสำคัญเพียงสิ่งหรือห้าเรื่องที่สำคัญที่สุดก็เพียงพอแล้ว แต่ละประโยคควรให้สั้นกระชับที่สุดเท่าที่จะทำได้ หลีกเลี่ยงการใช้คำฟุ่มเฟือย บทคัดย่อไม่ควรยาวเกิน ๑๒๐ คำ
๔. **ไม่ประเมินคุณค่าของอะไร** ให้รายงานไปก็พอไม่ต้องประเมินคุณค่าของอะไร ไม่ต้องเพิ่มเติมหรือแสดงความคิดเห็นต่อสิ่งใดที่ปรากฏในงานวิจัย
๕. **อ่านง่ายและใช้ภาษาให้ถูกต้อง** ภาษาอังกฤษสำหรับการเขียนบทคัดย่อมีคำแนะนำ เช่น อย่าใช้ passive voice ไม่ใช่คำว่า I หรือ we
ใช้ verb แทน noun equivalent
ใช้ present tense สำหรับผลการวิจัยที่ยังใช้ได้หรือเป็นจริงมาจนถึงปัจจุบัน และสำหรับข้อสรุป

ใช้ past tense สำหรับอธิบายการจัดการตัวแปรและการทดสอบทางสถิติที่ทำลงไปแล้ว

๕. การอภิปรายผลการวิจัย มีสองส่วน ดังนี้

การอภิปรายผลการวิจัยในส่วนแรก ใช้สำหรับบอกว่า เราจะเชื่อผลการวิจัยได้หรือไม่ โดยมีหลักการประเมินดังนี้

๑. เครื่องมือในการวิจัยมีความแม่นยำหรือไม่ ประสบปัญหาทางเทคนิคหรือไม่ หากมีปัญหาก็ทำการแก้ไขอย่างไร วิธีการแก้ปัญหานั้นยอมรับได้หรือไม่
๒. ผลการศึกษาออกมาเป็นเหตุเป็นผลตามทฤษฎีและกรอบแนวคิดหรือไม่ หากไม่เป็นตามนั้นสามารถให้คำอธิบายได้หรือไม่ ในที่นี้เตือนว่านักวิจัยไม่ควรดันทุรังที่จะให้เหตุผลแบบคิดเอาเอง
๓. ข้อมูลที่เราใช้มีความแม่นยำเที่ยงตรงพอที่จะยอมรับได้หรือไม่ เพราะแม้ว่าผลการวิจัยจะออกมาดี แต่หากมีข้อสงสัยในเรื่องข้อมูล นักวิจัยก็ต้องชี้แจงเรื่องลักษณะของข้อมูลไว้ในที่นี้เพื่อความโปร่งใส หากข้อมูลมีปัญหา อาจจะเป็นประเด็นสำหรับการวิจัยในครั้งต่อ ๆ ไปของคนอื่นที่จะมาทำซ้ำ
๔. ตอบคำถามที่มีผู้เคยซักถามระหว่างการนำเสนอผลการวิจัย และเป็นคำถามที่สำคัญ เราสามารถตอบประเด็นเหล่านั้นไว้ได้ในรายงานวิจัยด้วย เพราะมักจะปรากฏเสมอว่าผู้อ่านคนอื่น ๆ ก็อยากจะถามคำถามคล้าย ๆ กันนี้ ดังนั้นเขียนไว้เลยจะได้สิ้นสงสัย

การอภิปรายผลการวิจัยอีกส่วนหนึ่ง ใช้สำหรับการมีคำตอบมากกว่าหนึ่งคำตอบสำหรับคำถามเดียว ซึ่งอาจจะเกิดจากการใช้เครื่องมือหลายอย่างทำการหาคำตอบ ในที่นี้เราจะเลือกว่าควรเชื่อผลคำตอบไหนมากกว่า และทำไมเราถึงควรเชื่อเช่นนั้น โดยมีหลักดังนี้

๑. สาเหตุที่เราควรเชื่อมากกว่า เพราะ เครื่องมือในการวิจัยมีความแม่นยำมากกว่า
๒. สาเหตุที่เราควรเชื่อมากกว่า เพราะเป็นเหตุเป็นผลตามทฤษฎีและกรอบแนวคิดมากกว่า
๓. สาเหตุที่เราควรเชื่อมากกว่า เพราะ ข้อมูลที่ใช้เชื่อถือได้มากกว่า

เมื่อเราผ่านการอภิปรายผลมาแล้ว เราจะมั่นใจว่าผลการศึกษาของเราถูกต้อง คำตอบของเราถูกต้อง แล้วจะทำให้เขียนบทสรุปได้ง่ายขึ้น

ซึ่งบทสรุปก็คือตกลงแล้วที่เราทำวิจัยมาทั้งหมดนี้แล้ว เราค้นพบว่าอะไร ซึ่งควรสรุปไปทีละประเด็น หรือเรียงตามคำถามวิจัย แล้วขมวดลงจบในตอนท้าย